

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Փ Ո Ղ Ե Ս Վ Ե Ր Ց Ր Ե Լ

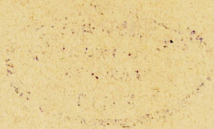
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ,

ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՐՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿ. ՀՍԽՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1927

Փ Ո Ղ Ե Ս Վ Ե Ր Ց Ր Ե Լ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ,
ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՉՐՈՒ

Վերամբ. ուղևորենից

Յերկրորդ հրահարակություն

ՀՐԱՏԱՐԱԿ. ՀՍԽՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ - 1927

Գրառեցվար № 107 ր. Հ. 507. Տիրած 3000.

Պետհրատի յերկրորդ տպարանն Յերեանում— 297.

ՓՈՂ ԵՍ ՎԵՐՅՐԵԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՐՈՒ

ՓՈԽՍԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵՎ ՆՊԱՍՏ

Գյուղատնտեսական վարկային ընկերության շուրաքանչյուր անդամ պետք է ճշտությամբ կատարի հետևյալ կանոնը. «ՓՈՂ ԵՍ ՎԵՐՅՐԵԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՐՈՒ»:

Ամեն մի փոխաավություն (փոխարինաբար վերցրած փող կամ վորհե տուարկա) ստացողի համար պետք է պարզ լինի, վոր վարկային ընկերության աված փոխաավությունը վոչ մի դեպքում չի կարող դառնալ նպաստ:

Փոխաավությունը նպաստից տարբերվում է զլխավորապես նրանով, վոր ՓՈԽՍԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏՐՎՈՒՄ Ե ՎՈՐՈՇ ԺԱՄԱՆԱԿՈՎ, և վոր այլ ժամանակը լրանալուց հետո փոխաավությունը պետք է ԱՆՊԱՏՃՍՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁՎԻ. Յեթե փոխաավություն ստացողն իր հոժար կամքով չվե-

ըադարձնի պարտքը, վարկային ընկերութիւնը պարտավոր ե ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԳԱՆՁԵՆՆԻ իր տված փոխատվութիւնը:

Նպաստը տրվում ե վորևե աղետ պատահելու դեպքում, յերբ տված փողը կամ ուրիշ առարկաները հետ ստանալու հույս չկա: Որինակ՝ անասունները պատկելու դեպքում տված ապահովագրական գումարները, և այլն նպաստ են համարվում: Շատ դեպքեր են յեղել, յերբ սովի ժամանակ Սորհրդային կառավարութիւնն ոգնութիւն ե հասել գյուղացիութիւնը, այդ նպատակով խոշոր գումարներ տրամադրելով նրան: Գուցե հենց այդ ե պատճառը, վոր գյուղացիները շատ անգամ նպաստը շփոթում են փոխատվութիւն հետ և, իմանալով, վոր վարկային ընկերութիւնները փոխատվութիւն են տալիս գյուղական բնակչութիւնը պետական միջոցներից, յերբեմն ուշացնում են իրենց պարտքը, հուսալով, վոր պետութիւնն այդ պարտքը կը ների և տված գումարները հետ չի պահանջի:

Պետք ե միանգամ ընդմիշտ հրաժարվել այդպիսի մոլորութիւններից: Ճիշտ ե, պետութիւնը գյուղբանկի միջոցով խոշոր գումարներ ե տվել վարկային ընկերութիւններին, բայց այդ գումարները տրված են վոչ թե իբրև նպաստ, այլ այն նպատակով, վորպեսզի վար-

կային հաստատությունները վարկով ոգնեն պու-
ղացիներին իրենց տնտեսությունը քարելավելու
համար: Յեւ վարկային ընկերությունները բո-
լորովին նպաստ բաժանող ընկերություններ չեն:
Նպաստ բաժանելն ուրիշ կազմակերություննե-
րի գործն է:

Վարկային ընկերությունների մոտ լինում
են միայն այնպիսի գումարներ, վորոնք պետք է
վերադարձվեն ուրիշներին, այսինքն այն հիմնար-
կություններին և անձնավորություններին, վո-
րոնք տվել են այդ գումարներն ընկերություննե-
րին: Վարկային ընկերություններն իրենց հերթին
կարող են միայն այնպիսի փոխառություններ
տալ, վորոնք պետք է վորոշ ժամանակից հետո
վերադարձվեն: Խհարկե, այստեղ արդեն խոսք
չի կարող լինել նպաստի մասին: Ընդհակառա-
կը, վարկս չին ընկերությունը պետք է փոխա-
ռություն տալու ժամանակ մանրամասն քննի,
թե ում է նա փոխառություն տալիս, արդյո՞ք
հուսալի և բարեխիղճ անձնավորություն է փո-
խառուն, թե՞ վոչ, կարող ե՞ արդյոք ժամանա-
կին վերադարձնել վերցրած գումարը, և այլն: Հա-
կառակ դեպքում, ընկերությունն ինքը կը տու-
ժի և հնարավորություն չի ունենա իր պարտքե-
րը վճարելու, և այդ պատճառով եւ այդ շրջա-
նի պուղացիությունը կը զրկվի վարկային ուղ-

նությունից, վորովհետև ԱՆՃՇՏԱՊԱՀ ԸՆԿԵՐՈՒ-
ԹՅԱՆԸ ՎՈՉ ՎՈՔ ՓՈՂ ԶԻ ՏԱ:

Իսկապես, ո՞վ կը վստահի իր փողը տալ մի
ընկերության, վորն այդ գումարները նպաստի
ձևով եւ բաժանելու, կամ վորի անդամներն տն-
պարտաճանաչ և անճշտասլահ են: Պետք եւ չեն-
թաղրել, վոր այդպիսի ընկերությանը վոչ վոր
փող չի տա և, ընդհակառակը, նրանք ել, ով-
քեր արդեն գումարներ տվել են ընկերությանը,
ամեն կերպ աշխատելու չեն տվածը վորքան
կարելի յե շուտ դուրս բերել այդտեղից: ՊԱՐԶ
Ե, ՎՈՐ ԱՅԴՊԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎՈՉ
ՄԻԱՅՆ ԶԻ ԶԱՐԳԱՆԱ, ԱՅԼ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԿԸ
ԹՈՒԼԱՆԱ ՅԵՎ ԿԸ ՓԱԿՎԻ:

Իսկ չեթե փոխառուները (փող վերցնող
անդամները) ժամանակին և կանոնավոր վճարեն
իրենց պարտքերն ընկերությանը, այդ դեպքում
վարկային ընկերության գործերը լավ դրության
մեջ կը լինեն, կսովորանա գլուղացիության վըս-
տահությունը դեպի ընկերությունը, ավելցուկ
ունեցողները կամ վճարող նպատակով փոքրիկ
գումարներ խնայած գլուղացիներն ավանդ կը
տան ընկերությանը, և այդպիսով ընկերության
միջոցները կուժեղանան: Բացի դրանից վարկ
տվող կազմակերպություններն ել ավելի շատ
վարկ կտան ընկերությանը:

Փոխառութիւնները ժամանակին վերա-
դարձնելն անհրաժեշտ է մեկ եւ նրա համար,
վոր ընկերութիւնները, սովորաբար, քիչ միջոց-
ներ են ունենում և հնարավորութիւն չեն ու-
նենում բոլոր կարիք ունեցողներին բավարարե-
լու: Մինչդեռ ընկերութեան ամեն մի անդամը,
վորը պատասխանատւութիւն է կրում ուրիշնե-
րի համար, իրավունք ունի պահանջելու, վոր
իրեն եւ կարիք յեղած դեպքում փոխառութե-
անութիւն տա ընկերութիւնը: Իսկ յետ փող վեր-
ցրած անդամները ժամանակին չվերադարձնեն
փոխառութիւնը, ընկերութիւնն եւ հնարավո-
րութիւն չի ունենա բավարարելու այդպիսի-
ներին: ՈՒՍՏԻ ՅԵՎ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲՈՂՈՐ
ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե ՊԱՀԱՆՋԵՆ, ՎՈՐ ԸՆԿԵ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ ՓՈՂ ՎԵՐՑՆՈՂՆԵՐՆ ԱՆ-
ՊԱՏՃԱՌ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵՆ ՓՈԽԱ-
ՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԸՆԿԵՐՈՒ-
ԹՅԱՆ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԻՑ ՀԵՐԹՈՎ ԿՈՑՏՎԵՆ ԲՈ-
ԼՈՐԸ, ՈՎՔԵՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆԵՆ:

Ընկերութեան միջոցով փողը պետք է շա-
րունակ մի տնտեսութիւնից անցնի մյուս տն-
տեսութիւնը և ամենքին եւ ոգուտ տա: Միայն
այդպիսի ընկերութիւնը կը լինի կենդանի ըն-
կերական գործ, և վստ թէ մի կանգնած ճահիճ,
վորտեղ անդամները ձգտում են փոխառութե-

թյունը նպաստ դարձնել և չվճարել իրենց պարտքերը:

Ինչպիսի պայմաններ են հարկավոր, վոր փոխառվությունները ժամանակին վերադարձվեն:

Իհարկե, ԱՄԵՆԻՑ ԱՌԱՋ ՀԱՐԿԱՎՈՐ Ե, ՎՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒ ԱՆԴԱՄԸ ԳԻՏԱԿՑԻ, ՎՈՐ ՆԱ ՊԱՐՏԱՎՈՐ Ե ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ, և միաժամանակ պետք ե նա լուրջ մտադրություն ունենա այդ բանը կատարելու համար:

Մարդիկ իրար. նման չեն լինում: Կան մարդիկ, վորոնք ճշտապահ են ու պարտաճանաչ, և պարտք ունենալու դեպքում, ամեն միջոց ձեռք են առնում պարտքը ժամանակին վճարելու համար: Կան այնպիսիներն ել, վորոնք թեև պատրաստ են իրենց պարտքը վերադարձնելու, բայց կարծում են, թե անհրաժեշտ չե ժամանակին վճարել, և ուշացնում են: Նրանք այսպես են մտածում. «Ի՞նչ կարիք կա շտապելու, այսօր չի լինի, վաղը կը վճարեմ, միթե մեկ-յերկու շաբաթ ուշ վճարելուց դժբախտություն կը պատահի»: Յե՛վ, վերջապես, կան այնպիսիները, վորոնք աշխատում են վորքան կարելի յե շատ փող ստանալ, և ստանալուց հետո, ամեն կերպ խուսափում են պարտքը վերադարձնելուց:

Գյուղացիները միմիանց լավ են ճանաչում,
և շատ հեշտ ե վորոշելը, թե վոր գյուղացին,
ինչպես ե վերաբերվում դեպի իր պարտքերը,
մտադիր ե արդյոք ժամանակին վճարել ընկե-
րությունից վերցրած պարտքը, կամ թե չե, թեև
կը վճարի, սակայն մի կերպ, ժամանակն անց-
նելուց հետո, մի քանի անգամ հիշեցնելուց հե-
տո, կամ վերջապես բոլորովին խուցս ե տա-
լիս փոխատվությունը վերադարձնելուց Բարե-
խիղճ ե ճշապահ գյուղացիներին կարելի յե
փոխատվություն տալ անձնական վստահու-
թյամբ, յերկրորդ կարգի մարդկանց փոխատվու-
թյուն տալու ժամանակ ընկերությունը պետք
ե միջոցներ ձեռք առնի ապահովելու պարտքը
ժամանակին վճարելու հնարավորությունը, ո-
րինակ՝ ընկերությունը պետք ե պահանջի, վոր
գյուղացին կաթը գրավ դնի, կամ՝ յերաշխավոր
ներկայացնի, վորովհետև յերաշխավորը կը ստի-
պի փոխառուին պարտքը ժամանակին վճարելու
իսկ վերաբերում ե յերրորդ կարգի մարդկանց,
այդպիսիներին ամենևին չպետք ե փոխատվու-
թյուն տալ:

Հենց այդ պատճառով ել գյուղատնտեսա-
կան վարկը տրվում ե գյուղացիներին վարկա-
լին ընկերությունների միջոցով, վորովհետև
վարկային ընկերությունները հնարավորություն

ունեն տեղում պարզելու, թե ում կարելի չե
վատահել գյուղատնտեսական վարկը, ո՞վ է գյու-
ղացիներից բարեխիղճն ու ճշտապահը, ո՞ւմ,
ինչքան կարելի չե տալ. և դրա համեմատ ել
բաժանել վարկերը:

Ընկերությունն ել պետք է այնպես կազ-
մակերպվի, վոր նրա վարչությունը հնարավո-
րություն ունենա լավ ճանաչել իրենց անդամ-
նորին: Դրա համար ել աշխատում են ընկերու-
թյուններ կազմակերպել փոքր շրջանների հա-
մար, կամ թե չե ընկերության վարչության
կամ խորհրդի կազմի մեջ ընտրում են գյուղա-
ցիներ՝ զանազան գյուղերից, վորպեսզի նրան-
ցից ճիշտ տեղեկություններ ստանան իրենց
համագյուղացիների մասին:

Բայց փոխառու անդամի ազնվությունն ու
բարեխղճությունը բավական չեն, վորպեսզի
փոխատվությունները ժամանակին վերադարձ-
վեն: Դրա համար հարկավոր են նաև մի շարք
այլ պայմաններ, վորոնց մասին ել մենք այժմ
կը խոսենք:

ՓՈՍԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Բոլորովին սխեմույն չե, ինչպես շատերը
կարծում են, թե ինչ նպատակով է ընկերու-
թյունից փոխատվություն վերցնում փոխառուն⁴

Յեթե նա փոխատվութիւն ե ստանում լուրջ և ոգտակար գործի համար, վորը հնարավորութիւն կը տա նրան թե՛ վերադարձնել փոխատվութիւնը, և թե՛ վորոշ շահ ստանալ, ապա նա ընկերութեան նշանակած ժամկետին ել կը վճարի իր պարտքը տոկոսներով, և բացի դրանից կը բարելավի իր տնտեսութիւնը: Այն փոխատվութիւնները, վորոնք տրվում են ձի, անասուն, դուրթան, սերմացու գնելու, կամ ցանքս անելու, կամ ալգին մշակելու համար, կոչվում են ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ: Այդպիսի փոխատվութիւնները բարելավում են գյուղացու տնտեսութիւնը և ավելացնում նրա յեկամուտը: Գյուղատնտեսական վարկը հենց այն գումարներն են, վոր պետութիւնը տալիս ե գյուղացիութեանը, վորպես արտադրական փոխատվութիւններ, վորովհետեւ պետութիւնը ձգտում ե ալգախոտ վոչ միայն ոգնել գյուղացուն, թեթեացնել նրա դրութիւնը, ալ և ավելացնել նրա տնտեսութեան մեջ արտադրվող մթերքները կամ, ինչպես ասում են, բարձրացնել նրա արտադրութիւնը: Դրա համար ել պետութիւնը պայման ե դնում ընկերութեանը, վոր նա փոխատվութիւններ տա միայն ոգտավետ նպատակների համար:

Ամեն մի գյուղացի, բացի տնտեսական կա-

րիքներից, ունի մի շարք այլ կարիքներ, վորը բավարարելով, նա բոլորովին չի բարձրացնի իր տնտեսությունը և չի ավելացնի իր յեկամուտը: Այդպիսի կարիքների համար տրված փոխատվությունը հնարավորություն չի տա գյուղացուն վերադարձնել իր պարտքն ընկերությանը: Ընտանիքի առորչա կարիքների համար, որինակ, հագուստի, ուտելիքի վրա կարելի լի ծախսել միայն այն գումարներից, վոր ստացվում են տնտեսությունից, ԻՍԿԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՎԵՐՅՐԱԾ ՓՈՂԸ ԿԱՐԵԼԻ ՅԵ ԾԱԽՍԵԼ ՄԻԱՅՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՐԵԼԱՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿՈՎ:

Դրա համար ել անհրաժեշտ է, վոր փոխատվություն տալու ժամանակ ընկերությունն ել, փոխառուն ել միասին պարզեն այն հարցը, թե ինչ կարիքների համար է տրվում փոխատվությունը: Յեթե փոխատվությունը տրվում է գյուղացու տնտեսությունը բարձրացնելու, նրա յեկամուտն ավելացնելու նպատակով, ապա փոխատվություն պետք է տալ, հակառակ դեպքում՝ ընկերությունն իրավունք ունի մերժել, և բարեխիղճ անդամն ել չպետք է կողմնակի նպատակների համար փոխատվություն խնդրի ընկերությունից:

ՓՈՒՍՏՎՈՒԹՅԱՆ ՁԱՓԸ

Պարզ է, Վոր գյուղացին փոխառվություն ստանալուց հետո պետք է այդ գումարը գործադրի այն կարիքների համար, վորոնք նկատի յեն անված փոխառվությունը տալու ժամանակ: Չնայած վոր այդ միանգամայն հասկանալի չէ, բայց և այնպես պատահում են դեպքեր, յերբ իրենք ընկերություններն արգելքներ են ստեղծում փոխառվությունն իրնպատակին ծառայեցնելու համար: Որինակ՝ ասենք, թե գյուղացին ուզում է յեզ գնել, բայց փողը չի բավականացնում, 60 ռ. պակասում է: Նա դիմում է ընկերությանը և 60 ռուբլի փոխառվություն է խնդրում: Ընկերության վարչությունը գտնում է գյուղացու դիմումը ընդունելի, հավանություն է տալիս փոխառվության նպատակին, բայց դրամարկղում բավականաչափ փող չլինելու պատճառով, գյուղացուն տալիս է միայն 35 ռուբլի: Ի՞նչ պետք է անի փոխառու անդամը: Թվում է, թե նա պետք է հրաժարվի փոխառությունից, վորովհետև միևնույն է, 25 ռ. դարձյալ պակասում է, նա չի կարող յեզ գնել: Ի՞նչու և կողմից նա մտածում է. «Ի՞նչու՞ չվերցնել, այն ել շատ ցածր տոկոսով»: Չե՞ վոր նրա տնտեսությունը հազար ու մի կարիք ունի:

Յեթե այդ փողը պետք չգա յեզ գնելու համար, գյուղացին կողտագործի այդ գումարը մեկ ուրիշ տեղ, նույն իր տնտեսության կարիքների համար:

Ահա և այդպիսի նկատառումներով գյուղացին չի կարողանում հրաժարվել փոխառվածությունից, իսկ ընկերությունը գրում է իր հաշիվներում, վորպես թե այդ փոխառվածությունը տվել է յեզ գնելու նպատակով: Լսով ե, չեթե վերցրած գումարն ել գործադրվում է հարկավոր բանի համար, տնտեսության պետքերի համար: Բայց հենց դժբախտությունն այն է, վոր փոխառուն շատ դեպքերում չի կարողանում ստացած փողը շահավետ գործի մեջ գնել, յերբեմն թեկուզ այն պատճառով, վոր հնարավոր չի լինում միանգամից ձեռք բերել հարկավոր իրը: Այնինչ գյուղացին ուրիշ շատ ու շատ կարիքներ ունի: Նա այդ փողը կամ նրա մի մասը ծախսում է իր անձնական կամ ընտանիքի կարիքների համար:

Նման դեպքերում ամենաբարեխիղճ փոխառուն շատ դժվար կացություն մեջ է դրվում: Աղջկա համար գնված հագուստը հագուստ ել մնում է, և նրա տնտեսությանը վոչ մի ոգուտ չի տալիս: Իսկ գյուղացուն շատ հարկավոր լրծկանը, վորը պետք է վարեր նրա հողը, բարե-

լավեր նրա տնտեսութիւնը, ավելացներ նրա
յեկամուտը, վերջ ի վերջո ձեռք չի բերվում:
Յեւ անուհեան գլուղացին դեռ ու դէն ե ընկ-
նում, սրտն-նրան դիմում, փող խնդրում, վոր
տանի վճարելու ընկերութիւնն իր պարտքը: Յեւ
դրա վերջն ել լինում ե այն, վոր գլուղացին
փոխառութիւն վերցնելով, վոչ միայն չի բա-
րելավում իր տնտեսութիւնը, ալ ընդհակառա-
կը, բեռ ե դնում իր շինքին:

Հենց դրա համար ել **ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՊԵՏԲ Ե ԱՅՆՔԱՆ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱ ԱՆ-
ԴԱՄՆԵՐԻՆ, ՎՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒՆ ԿԱՐՈՂԱՆԱ ԻՐ
ԿԱՐԻՔԸ ՀՈԳԱՆ, ԱՅՆ ԿԱՐԻՔԸ, ՎՈՐԻ ՀԱՄԱՐ
ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ Ե ՎԵՐՅՆՈՒՄ Ե ԸՆԿԵՐՈՒ-
ԹՅՈՒՆԻՑ:**

**ԲԱՅՅ ՓՈԽԱՌՈՒՆ ԵՎ ԶՊԵՏԲ Ե ԸՆԴՈՒՆԻ
ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՅԵԹԵ ՆԱ ԱՎԵԼԻ ՔԻԶ Ե,
ՔԱՆ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ Ե ԻՐ ԿԱՐԻՔԸ:**

**ԻՆԶՊԵՍ ՊԵՏ-Բ Ե ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԺԱՌԱ-
ՅԵՑՆԵԼ ԻՐ ՆՊԱՏԱԿԻՆ**

Իհարկե յեթե փոխառուն իր ստացած փո-
խառութիւնը գործադրում ե կողմնակի նպա-
տակի համար, ապա դրա պատճառը միայն այն
չե, վոր ընկերութիւնը նրան բավականաչափ
փոխառութիւն չի տվել, Կան ե ուրիշ պատ-

ճառներ, որինակ, փոխառուն փող ունենալով ձեռքին, չի կարողանում ձեռք բերել այն, ինչի համար տրված է փոխառությունը, և այդ գումարով բոլորովին ուրիշ, գուցե և վոչ անհրաժեշտ կարիք է հոգում, կամ գուցե նա հենց սկզբից մտադրվել է խաբել ընկերությանը:

Դրա հետևանքն այն է լինում, վոր փողն իզուր ծախսվում է, բեռ է դառնում տնտեսության համար, յեւ փոխառուն չի կարողանում վերադարձնել փոխատվությունն ընկերությանը: Դրա համար ել ընկերության կանոնադրության մեջ նախատեսնված է մի կետ, վորի համաձայն ընկերությունը կարող է փոխառուից պահանջել, վոր նա իր պարտքը վճարի ժամանակը լրանալուց առաջ, յեթե փոխառուն փողը չի ծառայեցնում այն նպատակին, վորի համար տրված է նույն փոխատվությունը: Հրաժարվելու դեպքում փոխատվությունը դանձվում է ստիպողական միջոցներով:

Իսկ ինչպես է ընկերությունն ստուգում, թե արդյոք փոխառուն ստացած գումարն իր նպատակին է՞ ծառայեցրել, թե՞ վոչ: Այդ կարելի ստուգել մի քանի ճանապարհներով: Պատահում են դեպքեր, յերբ ընկերությունը փողը տալիս է վոչ թե փոխառուին, այլ այն անձնավորությանը, վորից փոխառուն ուզում է վորե-

վե իր գնել: Ուրիշ գեպքում ընկերությունը հանձնարարում է խորհրդի անդամներին հակել, վոր փոխառուներն ընկերությունից ստացված փոխատվությունները չգործադրեն կողմնակի նպատակների համար: Իսկ խորհրդի անդամներն այդ կարող են անել, վորովհետև նրանք իրենք գյուղացիներ են և միաժամանակ՝ հարևաններ: Վերջապես լինում են գեպքեր, յերբ ընկերության վարչության անդամներն անձամբ շրջում են գյուղերը և տեղում ստուգում, թե ինչպես են ոգտագործվել փոխատվությունները:

Բայց այդ բոլոր միջոցներն ել բավական չեն: Հարկավոր է, վոր ընկերության բոլոր անդամներն ունենան այն գիտակցությունը, վոր վարկալին ընկերությունից ստացված փոխատվությունը կարելի չէ ծախսել միայն տնտեսության վրա, միայն այն կարիքների համար, վոր ընկերությունն անհրաժեշտ է գտել և դրա համար ել փող է սովել անդամին: Պետք է բոլորը հետևեն այդ հարցին, կամ ինչպես ասում են, ՊԵՏԲ Ե ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԼԻՆԻ ԱՄԵՆ ՄԻ ՓՈԽԱՌՈՒԻ ՎՐԱ, ՎՈՐ ՆԱ ԸՆԿՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՍՏԱՑԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՆ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ԾԱՌԱՅԵՑՆԻ ԻՐԵՆՑ ՆՊԱՏԱԿԻՆ: Պետք է լավ համկանալ, վոր յեթե մեկը խա-

ըսւած է ընկերությանը և փոխատվությունն եւ վերցնում ու գործադրում վոչ իր նպատակի համար, նա դրանով վոչ միայն իրեն եւ փաստալիս, այլ և մեծ փաստ եւ պատճառում իր հարեանին, ընկերության մյուս անդամներին և քայքայում է ընդհանուր գործը: ՆԱ ԹԵ ԶԸՐԿՈՒՄ Ե ՄՅՈՒՄ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ԹԵ ԻԶՈՒՐ ԾԱԽՍՈՒՄ, ՓԶԱՑՆՈՒՄ Ե ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՓՈՂԵՐԸ ՅԵՎ ԹԵ ԽԱԽՏՈՒՄ Ե ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ԴԵՊԻ ՄՅՈՒՄ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ:

Պատահում է յերեմն, վոր փոխատվությունը նպատակին չծառայեցնելը դեռ չի նշանակում, վոր փոխատվությունն անտեղի և անուգում գործի համար է ծախսվել: Որինակ, պատահում է, վոր դյուղացին փոխատվությունն եւ վերցնում յեղներ գնելու համար, բայց յեղների փոխարեն նա կով է գնում և լավ տեսակի սերմացու յե ձեռք բերում: Այդ դեպքում պետք է ընդունել, վոր փոխատվությունն այնուամենայնիվ շահավետ գործի համար է ծախսվել, տնտեսության կարիքների համար է գործադրվել, և դյուղացին դրանից կարող է ոգտվել, յեկամուտ ստանալ ու ժամանակին վերադարձնել իր պարտքը ընկերությանը: Իհարկէ, ընկերության վարչությունը նման դեպքում չպետք է փոխա-

ապօլթիւնը ժամանակից շուտ պահանջի, բայց նա ճիշտ կը վարվի, յեթե միւս անգամ նույն փոխառուին վստահությամբ չվերաբերվի: Դրա համար ել, փոխառուն պետք է ՆԱԽՈՐՈՒՔ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ՓՈԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՅԵԹԵ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՆ ՍՏԻՊՈՒՄ ԵՆ ՆՐԱՆ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳՈՐԾԱԴՐԵԼ ՎՈՉ ԱՅՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ, ԻՆՉԻ ՀԱՄԱՐ ՎՈՐ ՏՐՎԱԾ Ե:

Բայց բոլորովին այլ բան կլինի, յեթե նա փոխառութիւնը ծախսի կեր ու խուժի համար, կամ անպետք իրեր գնի: Նման դեպքերու մէջ վստահութիւն չի լինում, թե փոխառուն ժամանակին կը վերադարձնի իր պարտքը: Ուստի և ընկերութիւնը պետք է խիստ միջոցների դիմի փոխառութիւնը դանձելու համար և հետո, կրկնվելու դեպքում, պետք է կանգ չառնի նույնիսկ փոխառուն ընկերութիւնից հեռացնելու առաջ:

ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ (ՎԵՐԱԳԱՐՉՆԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԸ)

Վորպեսզի փոխառութիւնները ժամանակին վերադարձվեն, վորպեսզի փոխառուները ճշտապահ լինեն, հարկավոր է, վոր փոխառու-

թյան ժամկետն ել նշանավկի խելացի կերպով։
Յեվ գուցե այդ ամենագլխավոր պայմանն է,
վորպեսզի անդամները ժամանակին վճարեն ի-
րենց պարտքն ընկերությանը։ Այդ հարցին պետք
է ընկերությունն ել, անդամներն ել մոտենան
ամենայն զգուշությամբ։

ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԵՐԱԴԱՐՋՆԵԼՈՒ
ԺԱՄԿԵՏԸ ՊԵՏՔ Ե ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՆԵԼ ԱՅՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՀԵՏ, ՅԵՐԲ ՓՈԽԱՌՈՒՆ ՅԵԿԱ-
ՄՈՒՏ Ե ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ, յերբ նա, իրօք, կարող
կլինի վերադարձնել իր պարտքը, առանց դեռ
ու դեն ընկնելու, նոր պարտքեր անելու։ Հաս-
կանալի յե, վոր միայն յերկրագործությամբ
պարապող գյուղացու մոտ փող կլինի միայն
բերքը հավաքելուց հետո և, հետևաբար նրան
փոխատվություն տալու դեպքում պետք է ժամ-
կետը նշանակել այնպես, վոր նա հնարավորու-
թյուն ունենա բերքը հավաքելուց հետո վճարել,
և հպետք է այնպես ել անել վոր նա շտապի
ժամանակից շուտ վերջացնել իր աշխատանքնե-
րը և եժան գնով ծախել իր բերքը։

Իսկ այն տեղերում, վորտեղ գյուղացիու-
թյունն ունի նաև կողմնակի զբաղմունք, կա-
րելի չե ժամկետը համաձայնեցնել նրա կողմնա-
կի յեկամտի ժամանակի հետ։

Բայց միայն այդ չե, վոր ընկերությունը

պետք է հաշվի առնի փոխատվութեան ժամկետը նշանակելիս: Ընկերութիւնը պետք է փոխառուի հետ միասին ամեն անգամ մանրամասն քննի այն հարցը, թե չե՞րբ կարող է փոխառուն առանց դժվարութիւնաների վերադարձնել փոխատվութիւնը, և նրա համեմատ ել նշանակել ժամկետը: Վորքան ընկերութիւնն ավելի շատ ուշադրութիւն նվիրի իր փոխառուների անտեսութեան առանձին պայմաններին, այնքան ավելի ամուր հիմքերի վրա կը դրվի վարկային գործը, այնքան ավելի լավ կը զարգանա ընկերութիւնը:

Հաճախ այսպէս են դատում. փոխառուն պետք է վճարի իր պարտքն այն յեկամուտից, վոր նա ստանալու յե փոխատվութեան դումարով ստեղծած ձեռնարկութիւնից: Դրա համար ել, յեթե փոխատվութիւնը վերցված է յեղներ գնելու նպատակով, իսկ յեղներն իրենց ծախսը հանելու չեն յերկու տարվա ընթացքում, նշանակում է փոխատվութեան ժամկետն ել պիտի լինի յերկու տարի: Դա այնքան ել ճիշտ չէ, վորովհետեւ շատ քիչ է պատահում, վոր հնարավոր է լինում հեշտութեամբ վորոշել, թե այս կամ այն ծախքը վորքան ժամանակում է ծածկում իրեն: Գյուղացին հաշվապահական մատյաններ չի պահում, վոր իր տնտեսութեան վրա

ծախսովոյ ամեն մի կողմէլ հաշիւ առնի այնպէս, ինչպէս այդ անուամբ, որինակ, փոքր կործարանային ձեռնարկութիւն:

Ինչ խոսք, վոր ավելի կարևոր ե պարզել թե փոխառուի տնտեսութիւնը մոտավորապէս ինչքան յեկամուտ ե տալիս, և ինչ գումարի փոխատվութիւն նա պետք ե վերցնի, վոր կարողանա ժամանակին վճարել իր պարտքը, թողնելով իրեն այնքան, ինչքան հարկավոր ե իր տնտեսութիւնը կառավարելու համար: Ահա թե ինչու միևնույն նպատակով տրվող փոխատվութիւնների համար բոլորովին տարբեր ժամկետներ կարող են նշանակվել:

Հետևաբար, վորքան ավելի ուժեղ ե տնտեսութիւնը, վորքան նա ավելի շատ յեկամուտ ե տալիս, այնքան ավելի հեշտ կը լինի փոխառուի համար փոխատվութիւնը վերադարձնելը: Ընդհակառակը, վորքան թույլ ե տնտեսութիւնը, այնքան ավելի դժվար ե պարտքը կարճ ժամանակից հետո վճարելը: Դրա համար ել չքավորներին փոխատվութիւններ տալու դեպքում պետք ե ավելի յերկարատե ժամկետներ նշանակել, քան՝ ունեւորներին, թեկուզ միևնույն նպատակի համար վարկավորելիս:

Վորպեսզի փոխառուները չը դժվարանան պարտքը ժամանակին վճարել, անհրաժեշտ ե,

վոր յերկարատե փոխառություններ տալու
դեպքերում ընկերությունը պարտավորեցնի փո-
խառուին, վոր նա պարտքը վճարի մաս-մաս,
այն եւ բերքը հավաքելու ժամանակ: Բացի
դրանից մասնակի վճարումների չափն ել պետք
է այնպէս վորոշել, վոր փոխառուն սկզբում
պարտքի փոքր մասը վճարի, իսկ հետո, յերբ
տնտեսությունը կամրապնդվի, կարելի յէ ավե-
լի մեծ գումարներ նշանակել:

Այս ձևով ընկերությունը հնարավորու-
թյուն կունենա շարունակ հսկելու և վորոշելու,
թե ինչպէս և ինքը գնահատել փոխառուի վար-
կունակությունը, արդյոք ճիշտ, թե՞ սխալ, և
հարկ յեղած դեպքում կարող է միջոցներ ձեռք
առնել ընկերության շահերը պաշտպանելու
համար:

Անցյալում, շատ քաղաքներում գոյութիւն
ունեցին արհեստավորների վարկային կամ փո-
խատու-խնայողական ընկերություններ, վորոնք
իրենց անդամներին փոխառություններ ելին
տալիս այն պայմանով, վոր ամեն շաբաթ պարտ-
քից վորոշ գումար վերադարձվի: Չնայած, վոր
այդ փոխառությունները տրվում եյին չքավոր
արհեստավորներին, բայց և այնպէս փոխառ-
ությունները ժամանակին եյին վերադարձվում,
և ընկերություններն ել ծաղկած վիճակում եյին:
Այդ փորձը ցույց է տալիս, վոր փոխառութ-

թյունը մաս-մաս վերադարձնելու կարգը բավական խելացի և նպատակահարմար բան է։

Համենայն դեպս՝ թե ընկերությունը և թե փոխառուն պետք է ամենայն ուշադրությամբ վերաբերվեն դեպի ժամկետներ նշանակելու հարցը, և այնպիսի ժամկետներ վորոշեն, վոր փոխառուն հնարավորություն ունենա ժամանակին վերադարձնելու ընկերությունից վերցրած փոխառվությունը։ Պետք է միշտ հիշել, վոր ինչքան ավելի հաճախ մասնակի վճարումներ նշանակվեն, և, հետևաբար վորքան ավելի գումարով փոքր լինեն այդ վճարումները, այնքան ավելի հեշտ կը լինի փոխառուի համար ճշտապահությամբ վճարելը։

Այդ բոլորից զատ պետք է հիշել նաև այն, վոր ընկերությունը փոխառվությունների ժամկետը նշանակելիս, հաշվի չե առնում վոչ միայն փոխառուի հնարավորությունները, այլ և այն ժամկետները, յերբ ինքն է վերադարձնելու իր ստացած փոխառվությունները գյուղբանկին, վորը չերկարատև փոխառվություններ կարող է տալ միայն վորոշ սահմաններում։

Դրա համար ել ընկերության անդամները պետք է վորոշ զիջումներ անեն ընկերություններին իրենց հնարավորությունների համեմատ։

ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆՐ

Մենք արդեն ասացինք, վար ընկերության վարչութիւնը պետք է լավ ծանոթանա իր փոխառուների դրութեանը, պարզի, թե ինչպիսի տնտես է նա, ճշտապահ է արդյոք, կը կարողանա արդյոք խելացի կերպով ոգտագործել տրված փոխառութիւնը և ժամանակին ել վերադարձնել: Անպահների վորոշ մասի վերաբերյալ ընկերության վարչութիւնը, իրոք, հնարավորութիւն կունենա աշխատի տեղեկութիւններ հավաքել, և առանց յերկշուղի կարող է փոխատրվութիւններ տալ անձնական վստահութեամբ: Հնարավոր է պարզել նաեւ այն մարդկանց անձ նավորութիւնը, վորոնք առհասարակ արատավոր և անբարեխիղճ մարդիկ են, և վորոնց փոխատրվութիւն չի կարելի տալ: Այդպիսիները չպետք է ընդունվեն նաեւ ընկերության անդամ: Կը լինեն մի շարք այլ կարգի գյուղացիներ, վորոնց նկատմամբ ընկերության վարչութիւնը լիակատար վստահութիւն չի ունենա, վոր նրանք կը կարողանան ժամանակին վերադարձնել փոխառութիւնները:

Այդպիսի դեպքերում ընկերության վարչութիւնը, նպատակ ունենալով սպահովել ընկերութեան շահերը դանազան փաստերից, փոխառուից պահանջում է լրացուցիչ սպահովութիւն:

Այդպիսի ապահովութիւն կարող ե լինել:

1. Փոխառութեան հաշվին ձեռք բերված և թե այլ տեսակի կաշքի գրավ դնելը, մանավանդ գրավ են դնում փոխառուի տնտեսութեան արտադրանքը (մթերքները), և սովորաբար, գրավ են ընդունում վոչ ամեն տեսակի կաշք, այլ միայն այնպիսի, վոր կարող ե հեշտութեամբ ծախվել պարտքը ծածկելու համար:

2. Տեղական հասարակական-տնտեսական կազմակերպութիւնների յերաշխավորութիւնը, որինակ, փոխոգկոմիների յերաշխավորութիւնը: Այդպիսի յերաշխավորութիւն ընկերութիւնն ընդունում ե այն դեպքում միայն, յեթե հավատացած ե, վոր կազմակերպութիւնը հարկ յեղած դեպքում կը կարողանա վճարել անբարեխիղճ փոխառուի պարտքը: Իսկ այդպիսի վստահութիւն կարելի յե համարել այն, վոր որինակ, փոխոգկոմի իր տրամադրութեան տակ յեղած գումարները կամ նրանց մի մասը պայմանական տվանդ տա վարկային ընկերութեանն այն հաշվով, վոր ավանդն իրավունք վերապահի փոխոգկոմին՝ յերաշխավորութիւններ տալ 3 - 4 անգամ ավելի գումարների համար, քան ավանդն ե կազմում:

Ավանդի փոխարեն փոխոգկոմը կարող ե գրավ դնել իր կաշքը:

3. Վարկունակ գյուղացիների յերաշխավո-

բութիւնը: ԲԱՅՅ ԱՅԴՊԻՍԻ ՅԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՍ ՊԵՏՔ Ե ՇԱՏ ԶԳՈՒՇ
ԼԻՆԵԼ, ՎՈՐՈՎՀԵՏԵՎ ԿԱՐՈՂ Ե ՊԱՏԱՀԵԼ, ՎՈՐ
ԱՅԴՊԻՍԻ ՅԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՇԱՏ
ԹԱՆԿ ՆՍՏԻ ՓՈԽԱՌՈՒԻ ՎՐԱ, ՎՈՐ ՓՈԽԱ
ՌՈՒՆ ԱՅՆՈՒՀԵՏԵՎ ՇԱՀԱԴՈՐԾԾԱՆ . ՅԵՆ
ԹԱՐԿԻՒ ՅԵՐԱՇԽԱՎՈՐԻ ԿՈՂՄԻՑ, ՄԻՆՀԵՌ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԿԱՏԱԿՆ Ե, ԸՆԴՀԱԿԱՌԱԿԸ, ՈԳ-
ՆԵԼ աշխատավոր գյուղացիութիւնը, ազատել
նրան շահագործումից: Մյուս կողմից պետք ե
հիշել, վոր չերաշխավորը նույնչափ պատասխա
նատու չե փոխատավութիւնը ժամանակին վճա-
րելու համար, վորքան և փոխառուն, ուստի և
պետք ե չերաշխավարել միայն վստահելի գյու-
ղացիների համար:

Այն չքավոր գյուղացիները, վորոնք հնարա-
վորութիւն չունեն ընկերութիւնից առանձին-
առանձին փոխատավութիւններ ստանալ, պե՛տք
ե միանան և ընկերութիւններ կազմեն (արտել-
ներ, մեքենադատարծ. ընկերութիւններ և
այլն) կամ կազմեն այնպիսի խմբեր, վորոնք
կօլլեկտիվ աշխատանք են կատարում իրենց
տնտեսութիւններում, և այդ ճանապարհով փո-
խատավութիւններ ստանան վարկային ընկերու-
թիւններից:

Այսպիսի կազմակերպութիւններին վարկա-

վորեյն ավելի հուսալի գործ ե, վորովհետեւ վո-
խատվության հաշվին ձեռք բերված իրերն ել
լավ կոգտագործվեն, մի բան, վոր հնարավորու-
թյուն կը առ փոխառուներին վերադարձնելու
վերցրած փողը:

ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒՄԸ

Մինչև այժմ մենք խոսում ելինք այն պալ-
մանների մասին, վորոնք անհրաժեշտ են, վոր-
պեսզի փոխատվությունը ժամանակին վերա-
դարձվի: Յեթե մեկը փոխատվություն ե ստա-
ցել, անպատճառ պետք ե ժամանակին վերա-
դարձնի այն՝ ամբողջովին կամ մասամբ, նայած
թե, ինչ պայմաններով ե վերցրել փոխատվու-
թյունը: ԱՄԵՆ ՄԻ ՓՈԽԱՌՈՒ ՊԵՏՔ Ե ՀԻՇԻ,
ՎՈՐ ՆԱ ՊԱՐՏԱՎՈՐ Ե ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ ԺԱՄԿԵ-
ՏԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, Ա-
ՌԱՆՑ ՍՊԱՍԵԼՈՒ, ՎՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԻ-
ՇԵՑՆԻ ԱՅԴ ՄԱՍԻՆ. ՄԻԱՅՆ ԱՅԴ ԿԱՆՈՆԸ
ՃՇՏՈՒԹՅԱՄԲ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ ՓՈԽԱ-
ՌՈՒՆ ԿԱՐՈՂ Ե ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՐՑՆԵԼ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ:

Ժամանակին չվերադարձնելը վոչ միայն ի-
րենց ե վնասում, այլ և ընկերության բոլոր ան-
դամ երին: Ընկերության անդամները պետք ե
շարունակ հորդորեն միմիանց ճշտությամբ վճա-
րելու փոխատվությունները, իսկ ընդհանուր

ժողովներում պետք է ժողովի անունից հանդի-
մանել այն անդամներին՝ վորոնք ժամանակին
չեն վճարել իրենց պարտքն ընկերությանը։ Ա-
վելիք ԱՆՃՇՏԱՊԱՀՆԵՐԻՆ ՊԵՏՔ Ե ՈՒՂՂԱԿԻ
ՀԵՌԱՑՆԵԼ ԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ։

Ինչպես կարժիր բանակում գոյություն ու-
նի խիստ կարգապահություն է բոլորը յենթարկ-
վում են վորոշ կանոններին, այնպես էլ վարկա-
լին ընկերություններում պետք է բոլորը խըս-
տությամբ կատարեն հետևյալ կանոնը. «ՓՈՂ
ԵՍ ՎԵՐՑՐԵԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ
ԵԼ ՎԵՐԱԴԱՐՁՐՈՒ», վորովհետև առանց զբան,
ԱՌԱՆՑ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅԱՆ, ԸՆԿԵ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԸ ՔԱՅՔԱՅՎԻ ՎԵՐՁՆԱԿԱՆԱՊԵՍ.
Այդ բանի համար պետք է վճռական պայքար
մղեն ընկերության վարչությունն ու խորհուրդը։
Փոխառուն պետք է ճիշտ ժամանակին վերա-
դարձնի փոխառվությունը, առանց մեկ որ ան-
գամ ուշացնելու, հակառակ դեպքում ընկերու-
թյունը պետք է դասի նրան անճշտապահ փո-
խառուների շարքը և զրկի նրան իր վստահու-
թյունից։

Շատ անգամ պատահում է, վոր փոխառու-
թյունն ոգտագործելու ժամանակամիջոցում փո-
խառունը զանազան լեկամուտներ է ստանում։
Լավ կը լինի, վոր փոխառուն, առանց սպասելու
փոխառվության ժամկետին, իր պարտքի մի մասը

վճարի այդ յեկամութեաներից, վորպեսզի ժամկետը հասնելու որը չդժվարանա միանգամից խոշոր գումար վճարել:

Պատահում են դեպքեր ել, յերբ փոխառուն դրենից անկ յիս պատճառներով, վոր մինչև այդ ժժվար եր նախատեսել, չի կարողանում իր պարտքը վամանակին վճարել: Նման դեպքերում փոխառուն պետք ե նախորոք հայտնի ընկերությանն այդ մասին, ցույց տա փոխառվությունն ուշացնելու պատճառները և խնդրի, վոր ընկերությունը հետաձգի պարտքի ժամկետը:

Ընկերության վարչությունը պետք ե ամենայն ուշադրությամբ քննի յուրաքանչյուր այդ պիսի դիմում և մանրամասնությամբ պարզի դործի հանգամանքները, առանց դեկավարվելու ընդհանուր նկատառումներով, ինչպես, որինակ, այդ տարին, յենթադրենք, ընկերության շրջանում վատ բերք ե յեղել: Վորովհետև, կարող ե պատահել, վոր հենց դիմում տված փոխառուի բերքն ավելի լավ յեղած լինի, քան մյուսներիներ, կամ գուցե նա ուրիշ յեկամութեան ե ունեցել: Յեվ միայն դործն ուշադրությամբ և մանրամասն քննելուց հետո պետք ե ընկերությունը վորոշի փոխառվության ժամկետը հետաձգելու հարցը: Ի հարկե, փոխառուի դիմումն արդարացի լինելու դեպքում, ընկերությունը պետք ե հետաձգի պարտքի ժամկետը: Յեթե ընկերու-

թյունը վորոշում է հետաձգել սլարաքի ժամկետը, այդ դեպքում պետք է ճշտությամբ վորոշի, թե սլարաքի վճիռ մասը, չէրք ե վճարելու փոխառուն, մաս-մաս ե վերադարձնելու, թե՞ միանգամից: Առհասարակ լավ կը լինի, վոր սլարաքի ժամկետը հետաձգելու դեպքում տնկոսների հետ միասին վճարվի նաև սլարաքի մի մասը:

Յեթե հետաձգվում է յերաշխավորությամբ տրված փոխատվության ժամկետը, պետք է նոր ժամկետ նշանակելիս ստանալ յերաշխավորի համաձայնությունը, յեթե փոխառուն ուրիշ ապահովություն չի ներկայացնում:

Պետք է ասել, վոր շատ դեպքերում փոխատվությունների ժամկետը հետաձգում են վոչ հարգելի պատճառներով: Որինակ, կան ընկերություններ, վորտեղ փոխատվության ժամկետը հետաձգվում է կեղծ միջոցներով, այսինքն՝ փոխառուն ինքը չունենալով պատրաստի փող, ուրիշից ե վերցնում և բերում ընկերությանը: Իսկ մի քանի ուրից հետո ել կեղծ նպատակների համար նա նոր փոխատվություն ե ստանում ընկերությունից և փոխանակ իր տնտեսության կարիքներին ծառայեցնելու, վերադարձնում ե այն մարդուն, վորից վերցրել եր սլարաքը վճարելու համար:

Բացի այդ բոլորից, լինում են դեպքեր, չէրք

փոխառուն ուղղակի ժամանակին չի վճարում իր
պարտքը, և նույնիսկ նեղութիւն չի քաշում
մտնել ընկերութեան դրասենյակը և խնդրել ըն-
կերութեանից, վոր պարտքը հետաձգվի: Այդ ա-
մենավատ վերաբերմունքն է դեպի ընկերու-
թեանը: Յեթե շատերն այդպիսի վերաբերմունք
ցույց տան դեպի ընկերութեանը, այն ժամանակ
վարկային գործը չափ կը տուժի, և վերջն ել
ընկերութեանը կը քայքայվի: ՊԵՏՔ Ե ԼԱՎ Ի-
ՄԱՆԱԼ ՎՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՄԵՆԻՑ ՇԱՏ
ՎՆԱՍ ՊԱՏՃԱՌՈՂԸ ԺԱՄԿԵՏԱՆՑ, ԱՅՍԻՆՔՆ
ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՉՎԵՐԱԴԱՐՁՎԱԾ ՓՈԽԱՏՎՈՒ
ԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԵՆ:

Դրա համար ել ԺԱՄԿԵՏԱՆՑ ՓՈԽԱՏՎՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՄ ՊԵՏՔ Ե ԽԻՍՏ ԿՈՎԵԼ, Իր
հոժար կամքով պարտքը չվճարողներէ վերաբեր-
մամբ պետք է դիմել ստիպողական միջոցներէ:
Վորովհետեւ ավելի լավ է խստութեան գործ դնել
մեկի վերաբերմամբ, քան թույլ տալ, վոր վտանգ-
վեն ընկերութեան անդամներէ մեծամասնութեան
շահերը:

Բայց և այնպէս ժամկետանց փոխառութեան
թիւններ չեն լինի, յեթե ընկերութեանները
բավականաչափ զգույշ լինեն փոխառութեան-
ները տալու ժամանակ, և յեթե փող վերցնող-
ներն ել հետեւեն այս կանոնին. — ԿՈՂ ԵՈՎԵՐՑ-
ՐԵԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ԺԱՄ
ՐԱԴԱՐՁՐՈՒ:

ԳԻՆԵՆ Ե 10 ԿՈՊ.

034.

